

A Dél-Alföld régió településeinek pályázati aktivitása

A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiuma pályázási vertikumának területi jellemzői 2007–2011 között

KULCSSZAVAK: pályázat, forrás, területi különbségek, innovációs készség

ABSZTRAKT: Kutatásom során a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiumához beérkezett pályázatok területi jellemzőit vizsgálom a 2007–2011 közötti ötéves időszakban. Magyarországon a Nemzeti Kulturális Alap független pénzalapként támogatja pályázati úton a kulturális intézményeket, szervezeteket, azok projektjeit. Az alapot 1993-ban hozta létre a magyar Országgyűlés. A vizsgált időszakban 17 állandó kollégiuma működött, közülük egy a Közművelődési Szakmai Kollégium. A Közművelődési Szakmai Kollégiumhoz 2007–2011 között 5 331 db pályázat érkezett be.

E tanulmányban kiemelten foglalkozom a Dél-Alföld régió megyéinek pályázati aktivitásával, eredményességével. A vizsgált ötéves időszakot tekintve – hipotéziseim szerint – a pályázatok a kulturális intézmények talpon maradásának, szakmai munkájának egyik meghatározójává váltak. Ugyanakkor nem feltétlenül adott mindenütt, különösen a kistépelüléseken, illetve a több szempontból is hátrányos helyzetű térségekben az a pályázati potenciál és innovációs készség, ami az eredményes forrásszerzéshez szükséges. Ez azt is okozza, hogy a városok hívják le a források jelentős részét.

Bevezetés

A Dél-Alföld régióban, Békés megyében élő emberként foglalkoztatnak a térség társadalmi-gazdasági folyamatait, figyelemmel kísérem az objektív és relatív mutatókat. Évekig a kulturális szférában dolgozó, elkötelezett művelődésszervezőként kiemelt figyelmet fordítok a kultúra helyzetére, a forrásbevonási lehetőségekre, általában a kultúrafinanszírozás kérdéskörére.

Különösen érdekel e témakör azért is, mert mind az intézmények, mind a civil-szervezetek a közösségi kezdeményezéseik forrásait valamilyen módon maguk próbálják egy-egy tevékenység mögé felsorakoztatni, s ennek pályázati íróként jómagam is aktív részese vagyok. Tágabb látószögű vizsgálva, véleményem szerint a kultúrafinanszírozás lényege nem elsősorban a pillanatnyi támogatás és annak felhasználása.

¹ Kölcseyné Balázs Mária, tanársegéd, SZIE GAEK, Társadalom- és Vezetéstudományi Intézet, Békéscsaba

lása, hanem egy társadalom hosszabb távú befektetésének tekinthetjük, mely – az oktatásfinanszírozáshoz hasonlóan – hosszabb távon mindenképpen megtérül.

„A gazdaság a tágabb kultúra része [...]. [R]övid távon a gazdaságtól függ a szűkebb kultúra, ...a kulturális szféra finanszírozása, működése. Hosszabb távon a gazdaságot és a kultúrát a szűkebb kultúra határozza meg.” (Koncz 2004)

Kultúrafinanszírozási vizsgálódásaimat leszűkítettem a Nemzeti Kulturális Alap (továbbiakban NKA) Közművelődési Szakmai Kollégiumához (KSZK) a 2007–2011 közötti ötéves időszakban beérkezett pályázatok területi jellemzőinek vizsgálatára. Jelen tanulmányom ezen belül is a Dél-Alföld régió három megyéjének pályázati aktivitását mutatja be, főként a kvantitatív adatok elemzésével.

Közművelődési intézményben dolgozó szakemberként az NKA KSZK pályázati lehetőségeinek kihasználása egyértelmű és kihagyhatatlan volt számomra, több mint egy évtizeden keresztül. S bár sosem vizsgáltam korábban ilyen irányú statisztikai mutatókat, természetesnek véltem, hogy az intézmények szinte mindegyike él a lehetőséggel, s szakmai programjaik megvalósítása érdekében rendszeresen nyújtanak be pályázatokat.

A Magyar Népművelők Egyesülete delegáltjaként 2009–2011 között 3 évig kuratóriumi tagként vettem részt az NKA KSZK munkájában, így módomban állt az NKA Közművelődési Szakmai Kollégium pályázatait még egy megközelítésben megismerni. S bár bírálóként a beérkezett pályázatok nagy mennyiségűnek tündek, valójában ezen időszakban szembesültem azzal, hogy az ország és a határon túli magyarok térségek pályázati aktivitása és a pályázati minőség jelentős eltéréseket, különbségeket mutat.

A kutatásom során a beérkezett pályázatok kvantitatív mutatóit és minőségét is vizsgálom, s a kirajzolódó jellegzetességeket – egyelőre a megyék szintjéig lebontva – hasonlítom össze, a későbbiekben azonban tervezem ezt kistérségi szinten is megvizsgálni.

Célom a közösségi művelődés forrásszerzési potenciáljának vizsgálata, koncentrálni az NKA Közművelődési Szakmai Kollégiumához a 2007–2011 közötti ötéves időszakban beérkezett pályázatok területi aspektusainak elemzésére. Ezen túl – bár nem tartozik szorosan és közvetlenül a területi különbségek vizsgálatához – mindenképpen elemezni tervezem a pályázati kiírásokat és az azokra beérkezett pályázatokat, az innovációt, újszerűséget, reagálókészséget állítva középpontba.

Hipotéziseim a következők:

- Az intézmények, szervezetek szakmai tevékenységéhez elengedhetetlenül szükséges a pályázati források bevonása.
- A projekttervek adottak a szervezeteknél, azonban a benyújtott pályázatok minősége indokolja a pályázati képzések szorgalmazását, támogatását.
- A felosztható források zömét, többségét (több mint 50%-át) a városok (legnagyobb mértékben a megyeszékhelyek) tudták felhasználni, a kistérségek kis számban nyújtanak be pályázatot, s azok is gyakran eredménytelenek.
- A hátrányos helyzetű, illetve a leghátrányosabb helyzetű térségek forrásbevonási készségei gyengék.

- A térségi pályázati aktivitás szoros összefüggést mutat a kulturális szféra feltételrendszerének váltoásaival, erre a közművelődési statisztikai jelentések adatai rávilágíthatnak.

A Dél-Alföld régióról röviden

Az Európai Unió regionális politikájához való illeszkedés elősegítésére több megyére kiterjedően kialakításra került a tervezési-statisztikai régiók rendszere, amelyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításáról szóló 1999. évi XCII. és a 2004. évi LXXV. törvény erősített meg. Ez jelenti hazánkban a NUTS-rendszer (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) 2. szintjét. (ksh.hu 2010)

Nem térek ki részletesen a régiófogalom sokat vitatott és sokszínű értelmezésére, jelen tanulmányban a NUTS 2 tervezési-statisztikai régiójaként közelítem meg azt.

A Dél-Alföld régiót az ország délkeleti részén található Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye alkotja. A három megye adatai közül a kutatás szempontjából leginkább releváns a települések, azon belül a városok száma, mivel a megye ösztételepülésszámának arányában vizsgálom a későbbiekben a pályázati aktivitást és eredményességet (1. táblázat).

Magyarországon a városodás folyamata a rendszerváltást követően felgyorsult, ám ez a folyamat nem egyértelműen járt együtt a városiasodással. A 2011. évi adatok alapján Magyarországon a városok száma 328, a községeké 2826.

A településtípusokat vizsgálva megállapítható, hogy Békés megye összes településének 28%-a, Bács-Kiskun megye településeinek 17,65%-a, Csongrád megye településeinek pedig 16,6%-a város; ez jóval magasabb, mint az országos mutató, mely épphogy elhagyja a 10%-ot.

A régió megyéinek gazdasági mutatói több szempontot figyelembe véve elmaradnak az országos átlagtól. Az egy főre jutó GDP-t tekintve megállapítható, hogy a hét régiót vizsgálva a harmadik legalacsonyabb értéket a Dél-Alföld régióban találjuk (2. táblázat).

Megemlítendő, hogy európai uniós összehasonlításban Magyarország térségeinek elmaradása számottevő, a legjobban teljesítő Közép-Magyarország a középmezőnyben, a többi régió pedig az utolsó harmadban található.

1. táblázat. A Dél-Alföld régió megyéi

	Bács-Kiskun megye	Békés megye	Csongrád megye
Terület	8 444,8 km ²	5 629,7 km ²	4 262,8 km ²
Népesség	538 456 fő	374 448 fő	422 746 fő
Járások száma	11	9	7
Települések száma	119	75	60
Városok száma és aránya	21 (17,65%)	21 (28%)	10 (16,6%)

Forrás: Sajat szerkesztés a teir.hu adatai alapján.

2. táblázat. A bruttó hazai termék (GDP) megoszlása régióként (2010)

Közép-Magyarország	49,6%
Közép-Dunántúl	9,5%
Észak-Alföld	9,5%
Nyugat-Dunántúl	9,3%
Észak-Magyarország	7,2%
Dél-Alföld	8,5%
Dél-Dunántúl	6,4%

Forrás: Saját szerkesztés A bruttó hazai termék (GDP) területi megoszlása 2010-ben c. tanulmány adatai alapján (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/gdpter/gdpter10.pdf>).

A Nemzeti Kulturális Alap

A Nemzeti Kulturális Alapot a Magyar Országgyűlés 1993-ban, az 1993. évi XXIII. törvény elfogadásával hozta létre, összetett célrendszerrel.

- Elsődlegesen a nemzeti és az egyetemes értékek létrehozásának, megőrzésének, valamint hazai és határon túli terjesztésének támogatását biztosítja sajátos forrásaiból az alap.
- Az államtól „karnyújtásnyira”, ám attól mégis függetlenül működő szervezet társadalmasított kuratóriumi rendszer működtetésével pályázati úton nyújtson támogatást a kulturális programok megvalósításához.
- Elkülönített pénzalapként a kultúrafinanszírozás e fontos eleme ne legyen kitéve az évenkénti költségvetési vitáknak, a különböző nyomásgyakorlásoknak. (nka.hu 2012)

Az NKA 1999–2006 között átmenetileg elveszítette az elkülönített állami pénzalap státusát, s fejezeti kezelésű célelőirányzatként a központi költségvetés ágazati minisztériumi fejezetének egyik alcímébe integrálódott, ám 2006-tól ismét visszaalakult alappá. Az NKA fő bevételi forrása több alkalommal is megváltozott, a kulturális járulék megszűnése óta az ötös lottó szerencsejáték játékadójának 90 százaléka biztosítja annak bázisát (1993. évi XXIII. törvény a Nemzeti Kulturális Alapról).

2007–2011 között 17 állandó szakmai kollégium végezte munkáját, melynek tagjai a társadalmi és szakmai szervezetek delegálásával és miniszteri kijelöléssel kerülhettek be a kuratóriumokba. A kollégiumi tagsági megbízatás 4 évre szólt.

A kollégiumok értékrendjének folytonosságát biztosította az a rotációs rendszer, mely lehetővé tette a tagok cseréjét úgy, hogy sosem egyidejűleg cserélődött mindenki, hanem mindig voltak olyan tagok, akik az állandóságot képviselve betanították a munkamódszerekbe, értékelési elvekbe az újonnan bekerülőket.

A kollégiumok munkáját annak elnöke irányította, s nem mindig látható, ám annál jelentősebb szervezési és adminisztrációs háttérfeladatok elvégzésével segítséget nyújtott ehhez az igazgatóság egy munkatársa, aki kollégiumi titkárként tevékenykedett.

A 2007–2011 közötti vizsgált időszakban a 17 szakmai kollégium egyike a Köz-
művelődési Szakmai Kollégium volt, melynek 3 évig magam is kurátora lehettem. A

9 tagú kollégium tagjai közt közművelődési intézményvezető, nonprofit kft. ügyvezető igazgatója, civilszervezeti tisztségviselő, önkormányzati közművelődési referens egyaránt tevékenykedett.

A kollégiumi tagsági megbízatás eredetileg 4 évre szólt, azonban az NKA 2012. január 1-jétől történt átszervezésekor minden kurátor megbízása megszűnt, s a kollégiumok is jelentősen átalakultak.

Az NKA Bizottsága 2010-ben elkészítette stratégiáját, s ehhez csatlakozva a szakmai kollégiumok, köztük a közművelődési is, megfogalmazták saját stratégiájukat. A stratégiai célok három fő feladatra összpontosítottak (ezek az NKA Bizottságának céljai között is központban álltak): a kultúra teremtésére, terjesztésére és megőrzésére. A prioritások közt szerepel a területi egyenlőtlenségek csökkentése, a hazai és határon túli kulturális szereplők együttműködésének ösztönzése és támogatása, a gyermek- és ifjúsági korosztály kulturális-közösségi szocializációjának segítése, a szakmai innováció elősegítése, a közművelődési humánerőforrás szakmai fejlesztését elősegítő szolgáltatások támogatása. (A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiumának stratégiája 2010.)

Az NKA KSZK felosztható forrásait tekintve a vizsgált időszakban látható, hogy a 2007. évi támogatáshoz viszonyítva 2008-ban emelkedés, majd 2009-ben visszaesés tapasztalható. S bár jól látható, hogy az NKA-források 2010–2011-ben jelentős emelkedést mutatnak, a KSZK által felosztható források nem emelkedtek ugyanilyen arányban (3. táblázat; 1. ábra).

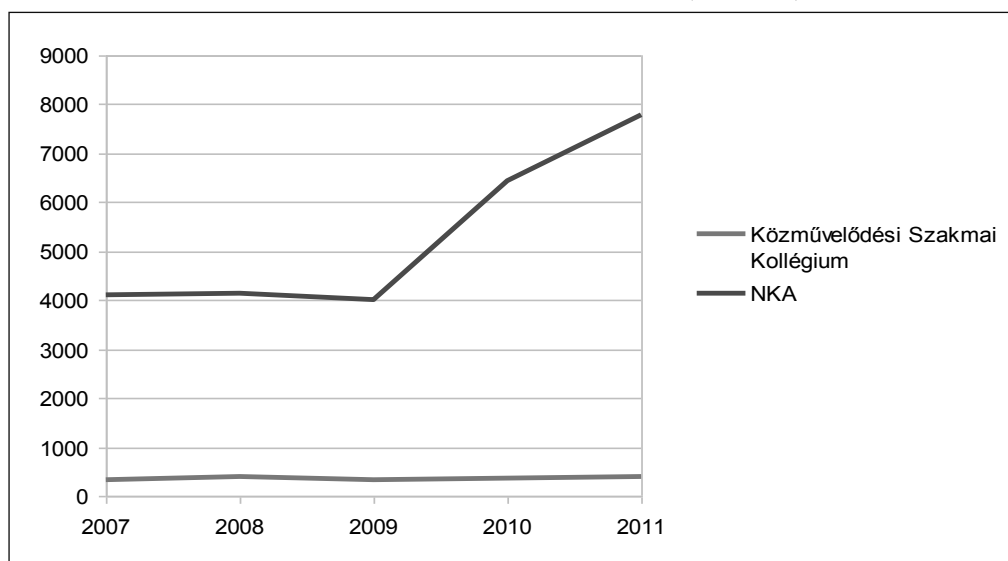
A 2007–2011 közötti években mindösszesen 5331 db pályázatot nyújtottak be a szervezetek az NKA KSZK-hoz (1. ábra). A vizsgált időszakban a beérkezett összes pályázatok éves eloszlása egyenetlen, hullámzó (4. táblázat). A változások okait egyaránt okozhatta az NKA-források hullámzása, a kiírások feltételrendszerének változásai, de még valószínűbb, hogy a társadalmi-gazdasági változások, s a gazdasági válság következtében történt intézménybezárások, -összevonások is hozzájárultak a mélypontokhoz. A források szűkülése akár az intézményi, akár a civil szférában nagyobb ösztönzést jelenthetett a pályázásra, így indokolt lehet az emelkedés is. Ennek vizsgálata önálló kutatást érdemelne, azonban a nagyrészt átalakult intézményrendszer ezt ma már jelentősen megnehezítené.

3. táblázat. Az NKA és a Közművelődési Szakmai Kollégium felosztható forrásai a 2007–2011 közötti években (millió Ft)

	2007	2008	2009	2010	2011
NKA	4 117,1	4 155	4 003	6 435	7 784
Közművelődési Szakmai Kollégium	330	380	323	377	406

Forrás: Saját szerkesztés a www.nka.hu oldalon elérhető éves beszámolók alapján.

1. ábra. Az NKA és a Közművelődési Szakmai Kollégium felosztható forrásainak változása a 2007–2011 közötti években (millió Ft)

Forrás: Saját szerkesztésű diagram a www.nka.hu oldalon elérhető éves beszámolók alapján.

2. ábra. Az NKA Közművelődési Szakmai Kollégiumához beérkezett pályázatok száma a vizsgált időszakban

Forrás: A szerző saját adatai alapján a Térképtér Kft. szerkesztése.

4. táblázat. NKA Közművelődési Szakmai Kollégium,
a beérkezett pályázatok száma a vizsgált időszakban

	2007	2008	2009	2010	2011	Összesen
NKA KSZK	1288	875	1142	992	1034	5331
Bács-Kiskun megye	43	34	49	34	38	198
Békés megye	80	42	50	47	48	267
Csongrád megye	40	30	46	34	40	190
Dél-Alföld régió	163	106	145	115	126	655

Forrás: Saját szerkesztés a www.nka.hu oldalon elérhető éves beszámolók alapján.

Az NKA pályázati kiírásainak középpontjában a magyar kultúra támogatása áll, a pályázatok, amennyiben ezt a célt tűzik ki, érkezhettek Magyarországról és a határokon túlról is (2. ábra).

A vizsgált időszakban pályázati díj nélkül pályázhattak a szervezetek, s a támogatásokat előfinanszírozásként folyósította az NKA, így a szervezetek szűkös anyagi helyzete nem befolyásolta a beérkezett pályázatok számát. Napjainkban (2012 óta) már pályázati díjat kell fizetniük a Nemzeti Kulturális Alap pályázóinak, ám ez korábban nem jelenhetett meg visszatartó tényezőként. A kiírások jellemzően kikötötték, hogy egy pályázó egy altémára egy pályázatot nyújthat be, viszont a kulturális civilszervezetek és a közművelődési intézmények lényegében a kollégium minden kiírására pályázhattak.

2007 és 2011 között online pályázatadás még nem működött; bár az adatlapot interneten kellett kitölteni, a pályázatot papíralapon kellett benyújtani.

Az NKA KSZK pályázati kiírásai részben számoltak a szervezetek felmerülő finanszírozási nehézségeivel, azzal, hogy a hagyományos rendezvények, projektek megvalósítása veszélybe kerülhet pályázati támogatások nélkül. Így a vizsgált időszakban megjelentek a már ismert és várt hagyományos kiírások, mint a rendezvények támogatása, amatőr alkotóművészeti közösségek értékteremtő tevékenységének támogatása (táborok), kisközösségi művelődési tevékenység, eszközbeszerzés támogatása. A közművelődés, a szakmai munka feltételrendszeréhez járult hozzá a szakmai kiadvány megjelentetésének és az oktatás, szakmai képzés, továbbképzésnek a támogatása.

A hazai és határon túli magyar nyelvű közművelődési célú folyóiratok fennmaradását, megjelenését szolgálta a laptámogatás, melynek keretein belül a hagyományos és az internetes folyóiratok is igényelhettek támogatást.

A hagyományos pályázati kiírásokon túl a KSZK kurátorai törekedtek arra is, hogy ne csak kiszolgálják a meglévő igényeket, de formálják is azokat. Az innovációs potenciál fejlesztését a vizsgált időszakban több pályázati kiírás is szorgalmazta, így a szervezetek és tevékenységeik reklám- és PR-tevékenységének (spotkésztés), illetve a kulturális esélyegyenlőségnek (fogyatékkal élők szervezetei és közművelődési intézmények közös projektjei) támogatása. A kollégiumhoz beérkezett pályázatok száma az első csoportban a legmagasabb, s a harmadikban a legalacsonyabb (nka.hu; archívum; pályázati kiírások 2007–2011).

A Dél-Alföld régió beérkezett pályázatai

A Dél-Alföld régió településeinek száma mindösszesen 254. A vizsgált időszakban 92 településről érkezett be legalább 1 db pályázat, ez a régió összes település-számának 36%-a (3., 4. ábra).

A pályázó települések aránya, megyénkénti bontásban, Csongrád megyében a legmagasabb, ahol a települések 50%-áról érkezett be a vizsgált időszakban pályázat. Ez az arány Békés megye esetében 36%, míg Bács-Kiskun megye esetében csupán 29% (4. ábra).

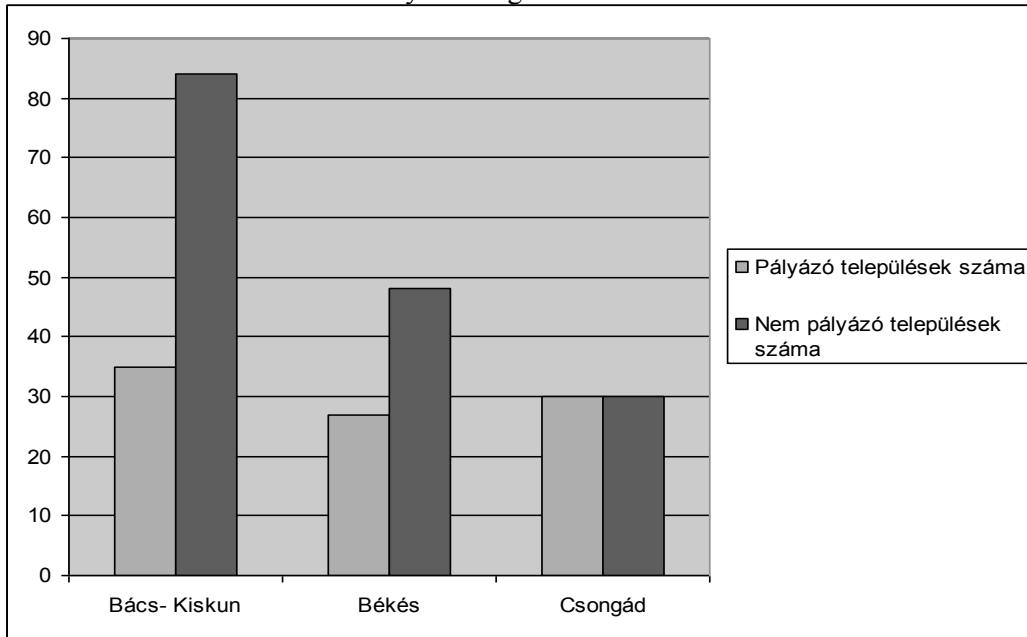
A „pályázatot benyújtó illetve a nem pályázó település” megfogalmazás tulajdonképpen nem helyes, vagyis pontatlan, hiszen nem a települések nyújtottak be pályázatot, nem is az önkormányzatok, hanem a közművelődési intézmények, illetve a kulturális célú civilszervezetek. Az adatok települési szintű kimutatása azonban egy-egy település közművelődési aktivitásának megítéléséhez szolgáltatathat adalékot (5. ábra). Tervezem, hogy a kutatásom későbbi fázisában ezeket az adatokat összevetem a közművelődési statisztikai adatszolgáltatás települési, térségi adatsoraival, hiszen feltételezésem szerint a feltételrendszer, illetve a szakember léte vagy nem léte nagyban befolyásolja a pályázati aktivitást, s akár még az eredményességre is hatással lehet.

3. ábra. A Dél-Alföld régió pályázatot benyújtó települései a vizsgált időszakban

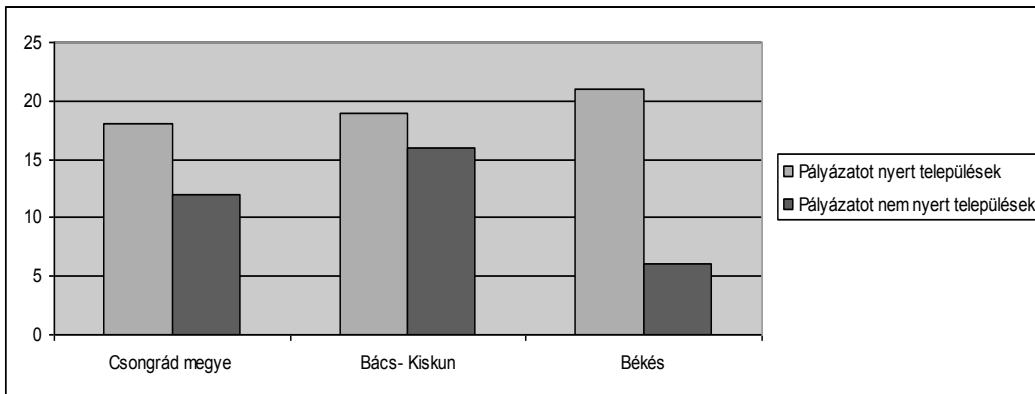
Forrás: A szerző saját adatai alapján a Térképtér Kft. szerkesztése.

4. ábra. A Dél-Alföld régió pályázatot benyújtó és nem pályázó településeinek aránya a vizsgált időszakban

Forrás: Saját szerkesztés az NKA KSZK 2007–2011 között beérkezett pályázatai alapján.

5. ábra. A Dél-Alföld régió pályázó településeinek pályázati eredményessége a vizsgált időszakban

Forrás: Saját szerkesztés az NKA KSZK 2007–2011 között beérkezett pályázatai alapján.

Az NKA KSZK beérkezett pályázatainak száma Békés megyében a legmagasabb, ahonnan a Dél-Alföld régió 2007–2011 közötti összes pályázatának közel 41%-át nyújtották be. Csongrád megyéből érkezett be a régió pályázatainak 30%-a,

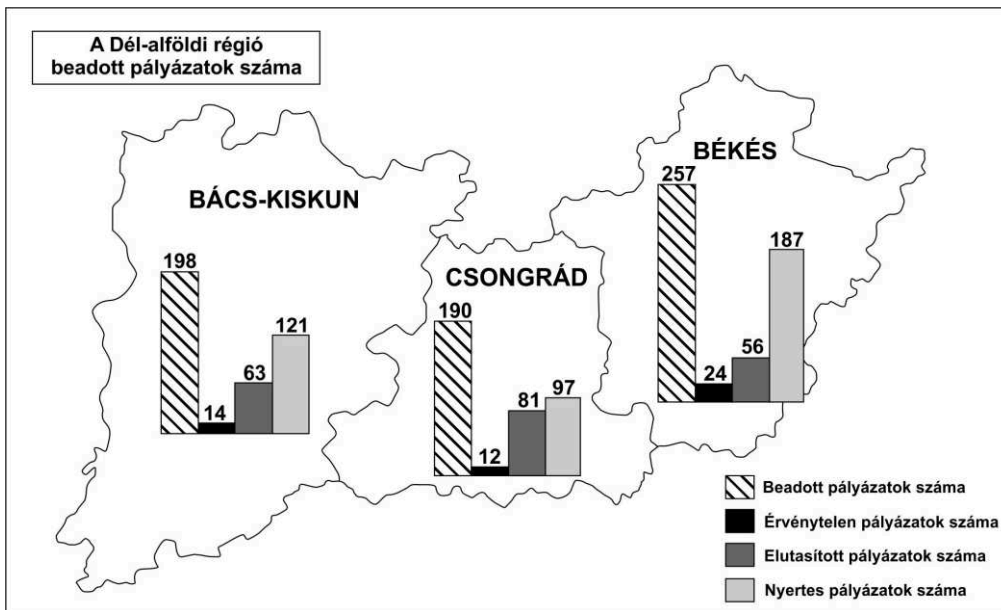
míg Bács-Kiskun megyéből 29%. Az érvénytelen pályázatok azt jelzik, hogy a kiírás feltételrendszerének nem feleltek meg a benyújtott pályázatok. Gyakori, hogy a pályázati jogosultságot nem veszik figyelembe a szervezetek. A formai hibákat jellemzően a nem csatolt mellékletek, kitöltetlen adatok, elmaradt nyilatkozatok okozzák. Az elutasított pályázatok nagyobb része forráshiány miatt nem kap támogatást, ám sok a gyenge minőségű pályázat, melyből a bíráló szakember nem látja pontosan, hogy mit is szeretne megvalósítani a pályázó. Gyakori hiba a költségvetés részletezésének elmaradása avagy felületes kitöltése, ez is nehezíti a kurátorok döntését.

A Dél-Alföld régió beérkezett pályázatait megyénkénti bontásban vizsgálva megállapítható, hogy a legeredményesebb Békés megye, ahol a benyújtott 267 pályázat 70%-a, 187 db pályázat kapott támogatást. Bács-Kiskun megye pályázatainak 61%-a, Csongrád megye pályázatainak 51%-a került a támogatottak közé (4. táblázat).

A beérkezett pályázatok minőségi jellemzőit, illetve az elutasított pályázatok arányát tekintve igazoltnak vélem a feltevésemet, miszerint a forrásbevonáshoz, eredményes pályázatíráshoz elengedhetetlen a további képzések szervezése, megvalósítása a kulturális célú civilszervezetek és közművelődési intézmények körében.

A forrásbevonási képességet vizsgálva már a korábbiakban is kiderült, hogy a régió három megyéjét tekintve Békés megye volt a legeredményesebb mind a pályázó települések (6. ábra), mind a szervezetek eredményességi mutatóit (3. ábra) illetően. Ugyanez jelenik meg akkor, ha az elnyert támogatási összegeket is összehasonlítjuk (5. táblázat).

6. ábra. A Dél-Alföld régió beérkezett pályázatainak megoszlása a vizsgált időszakban

Forrás: A szerző saját adatai alapján a Térképtér Kft. szerkesztése.

5. táblázat. Az NKA Közművelődési Szakmai Kollégiumhoz beérkezett pályázatok támogatása a vizsgált időszakban (Ft)

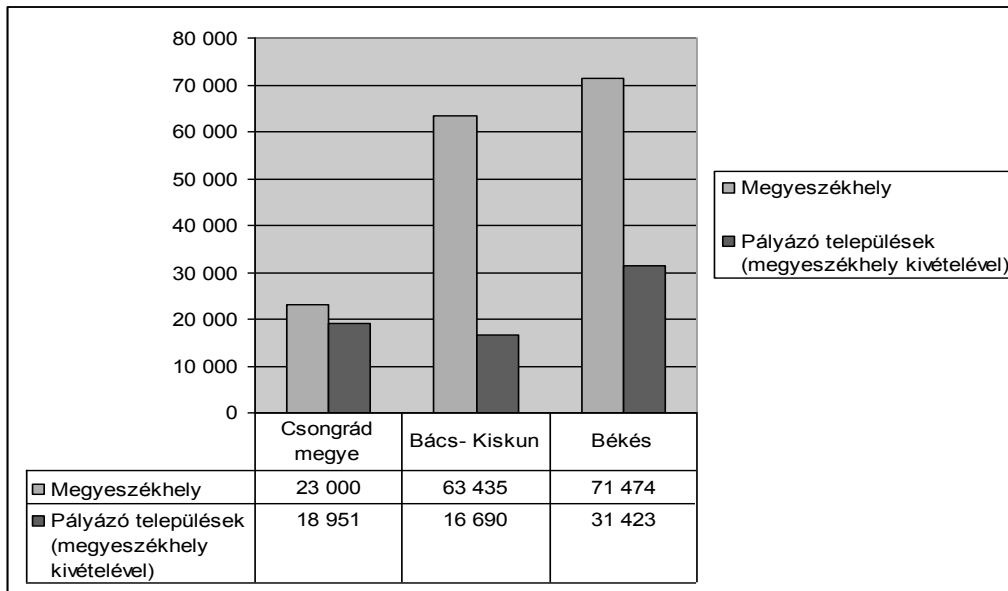
	Bács-Kiskun	Békés	Csongrád
Megvalósításhoz szükséges teljes összeg	359 832 978	394 964 153	278 406 380
Igényelt támogatás	225 994 943	271 821 588	182 763 208
Megítélt támogatás	84 875 974	100 439 000	41 954 114

Forrás: Saját szerkesztésű táblázat az NKA KSZK 2007–2011 között beérkezett pályázatai alapján.

Az egy nyertes pályázatra jutó támogatás összege azonban Bács-Kiskun megye esetében a legmagasabb, 701 454 Ft. Békés megye esetében ez az összeg 537 107 Ft, Csongrád megye esetében 432 516 Ft, ami alig több, mint a Bács-Kiskun megyei pályázatok fajlagos támogatásának 60%-a.

A nagyvárosok, megyeszékhelyek helyi társadalmi viszonyai bonyolultabbak, összetettebbek. Igaz ez az intézményrendszerre is és a civil szférára is. A szervezethez magasabb fokú, a munkatársak, aktivisták jellemzően képzettebbek, gyakorlottabbak. Ez indokolja, hogy a pályázati támogatások jelentős része realizálódik a megyeszékhelyeken. Azonban ez azt is jelenti, hogy az összes többi pályázó település, beleértve a kistélepléseket is, osztozik a fennmaradó támogatáson (7. ábra).

7. ábra. A Dél-Alföld régió pályázati támogatásainak megoszlása a vizsgált időszakban (E Ft)

Forrás: Saját szerkesztés az NKA KSZK 2007–2011 között beérkezett pályázatai alapján.

Befejezés

Jelen tanulmányomban a Dél-Alföld régióból a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiumához 2007 és 2011 között beérkezett pályázatok kvantitatív jellemzőit vizsgáltam, összehasonlítottam az adatokat megyei szintekre kivetítve. A több szempontból is hátrányos helyzetű megyékben a közművelődési célú pályázatok száma alacsony. Eredményességét tekintve Békés megye, a források összegét tekintve Bács-Kiskun megye az egy nyertes pályázatra jutó fajlagos forrás-összeggel, Csongrád megye pedig a pályázatot benyújtó települések arányával áll első helyen a régióban. Az alacsony pályázási kedv, a lehetségeshez képest kevés számú beérkezett pályázat okán érdemes felvetni, hogy az első és legfontosabb feladat a pályázati lehetőségek kihasználása. Ehhez elengedhetetlenül fontos a rendszeres pályázatfigyelés.

A beérkezett pályázatokat vizsgálva megállapítható, hogy a pályázatok szakmai és pénzügyi kidolgozottsága széles skálán mozog. Ezek egyelőre tények, de olyan tények, amelyeket érdemes országos összehasonlításban is megvizsgálni. A további kutatási, elemzési lehetőségek igen bőségesek. Szeretném mindenképpen bizonyítani azt is – amit az adatok már láthatóan alátámasztanak –, hogy a kistelepülések forráslelő képessége gyenge, s a közművelődést és feltételrendszerét tekintve ez jelentős területi különbségeket, kulturális esélyegyenlőtlenséget okoz.

További kutatási lehetőséget biztosít a településtípusok szerinti forráslelő arányainak, a pályázó szervezetek számának és típusának vizsgálata. A NUTS 3-as szinten túl az adatok kivetíthetők a LAU 1-es szintre is. A matematikai statisztikai módszerek alkalmazásával differenciáltabb összehasonlítási lehetőségek is rendelkezésünkre állnak. A kvantitatív adatfeldolgozási módszereken kívül a beérkezett pályázatok kvalitatív jellemzői is vizsgálatra érdemesek. Az elemzések – a ténymegállapításokon, a jelenszinten túlmutatva – a következtetések levonásához biztosítják az alapot, s a helyzetelemzés a további teendők megfogalmazását is lehetővé teszi mind helyi, mind térségi szinteken.

IRODALOM

- Koncz G. 2010: *A közművelődés gazdasági kutatásának kezdetei Magyarországon, 1974 és 1989 között*. PhD-értekezés. Napkút Kiadó. Budapest.
1993. évi XXIII. törvény a Nemzeti Kulturális Alapról.
- A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiumához 2007–2011 között beérkezett pályázatok.
- A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiumának stratégiája, 2010. Kézirat.
- A Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága Alapító okirata. www.nka.hu (2013. 09. 05.)
- A Nemzeti Kulturális Alapról röviden. www.nka.hu (2011. 10. 08.)
- A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiumának pályázati kiírásai. www.nka.hu
- A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakmai Kollégiumának beszámolója. www.nka.hu
- <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/gdpter/gdpter10.pdf> (2013. 12. 29.)
- www.teir.hu (2013. 12. 29.)